

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

5.2 วิธีดำเนินการวิจัย

5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1,695 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน ส่วนครูปฏิบัติการสอนกำหนดตามตาราง Krejcie และ Morgan จำแนก 310 คน ได้สัดส่วนตามจำนวนครูแต่ละโรงเรียนแล้วสุ่มอย่างง่าย รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 375 คน

5.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยผ่านความเห็นชอบ และตรวจสอบแก้ไข

จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตามขั้นตอนอย่างสมบูรณ์ แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 ลักษณะแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความต้องการในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบเลือกตอบได้ไม่เกิน 5 ข้อ

5.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 โรงเรียน โดยนำเครื่องมือส่งด้วยตนเองและให้ส่งกลับทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 3 สิงหาคม 2537 ถึง 6 กันยายน 2537 ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 367 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.87

5.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer) แบบตรวจสอบรายการ วิเคราะห์โดยใช้การหาความถี่ และค่าร้อยละ แบบมาตราส่วนประมาณค่า หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแบบเลือกตอบ วิเคราะห์ โดยใช้การหาความถี่ ค่าร้อยละ และจัดอันดับความสำคัญ

5.3 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ตลอดจนปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.3.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นด้านการพัฒนาและส่งเสริมด้านวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" การบริหารงานวิชาการที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ และการวางแผนงานวิชาการ

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหาร และครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ กลุ่มครูมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

2) ด้านการวางแผนงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่อง ครูได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำแผนงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" การวางแผนงานวิชาการที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแผนงานด้านวิชาการที่กำหนดไว้ ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการปฏิบัติงานได้ดี และโรงเรียนจัดให้มีการประชุมอบรมความรู้เกี่ยวกับการวางแผนงานด้านวิชาการ

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าโรงเรียนมีการวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวม และรายเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่องครูมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการทำแผนงานวิชาการ กลุ่มครูมีความเห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

3) ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม และรายเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" การบริหารงานวิชาการที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับได้แก่ โรงเรียนได้ส่งเสริมและกำกับดูแลให้ครูทำแผนการสอนและบันทึกการสอน แผนงานและ

โครงการด้านวิชาการมีความสอดคล้องกับจุดหมายและหลักการของหลักสูตร และโรงเรียนได้จัดให้มีการประชุม ฝึกอบรมให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าโรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่อง โรงเรียนจัดประชุมฝึกอบรมให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารติดตามการสอนของครู และการจัดครูเข้าสอนแทน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความถนัดของครู กลุ่มครูมีความเห็นว่ามี การปฏิบัติ อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "ปานกลาง" การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรกได้แก่ โรงเรียนได้สนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมและสัมมนาทางวิชาการ และจัดให้มีโครงการนิเทศภายในทางวิชาการ

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ อยู่ในระดับ "มาก" ส่วนครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นเรื่อง โรงเรียนได้ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการ และโรงเรียนได้สนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ มีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ "มาก"

5) ด้านการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" การจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรกได้แก่ การมอบหมายงานสอนให้ครูโดยคำนึงถึงวิชาเอก และความถนัดของครู ในกรณีที่ครูประจำวิชาไม่สามารถสอนได้ โรงเรียนได้จัดครูเข้าสอนแทน และโรงเรียนได้สนับสนุนจัดหา และจัดทำสื่อการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่องการมอบหมายงานสอนให้ครูโดยคำนึงถึงวิชาเอกและความถนัดของครู ผู้บริหารเห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับ "มากที่สุด" และครูเห็นว่า

เรื่อง ครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

6) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน โดยภาพรวมและรายเรื่องอยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่องครูสามารถสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือวัดผลได้ถูกต้องตามหลักการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" การวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียนที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรกได้แก่ การประเมินผลการเรียนการสอนได้ยึดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอน และโรงเรียนจัดสัมมนาให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่อง ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือวัดผลได้ถูกต้องตามหลักการ และการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยงานทะเบียนนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

7) ด้านการประเมินผลงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการประเมินผลงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" ยกเว้นเรื่อง การนำผลการประเมินวิชาการมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานโรงเรียน และโรงเรียนทำคอมพิวเตอร์มาช่วยจัดเก็บข้อมูลทางวิชาการ การประเมินผลงานวิชาการที่ปฏิบัติมาก 3 อันดับแรกได้แก่การเผยแพร่ผลงานดีเด่นด้านวิชาการ การจัดทำสถิติการเรียนของนักเรียนทุกภาคเรียน และแสดงให้เห็นเด่นชัดทุกหมวดวิชา

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการประเมินผลงานวิชาการ อยู่ในระดับ "มาก" ส่วนครูมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นเรื่อง การเผยแพร่ผลงานดีเด่นด้านวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก"

5.3.2 สภาพปัญหาในการบริหารงานวิชาการ

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ได้แก่ งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ ครูปฏิบัติการสอน และผู้บริหารโรงเรียน

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ "น้อย" ยกเว้นด้าน งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ มีปัญหา อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ส่วนครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ "ปานกลาง"

2) โรงเรียนมัศึกษามีปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรื่องที่เป็นปัญหา 3 อันดับได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้าง หลักการ จุดหมายของหลักสูตร การยกย่องชมเชย และตอบแทนความดี ความชอบเป็นกรณีพิเศษ แก่ครูที่มีผลงานทางวิชาการ และความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหาร มีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับ "น้อย" ส่วนครูเห็นว่ามีความปัญหาอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

3) โรงเรียนมัศึกษามีปัญหาด้านครูปฏิบัติการสอน โดยภาพรวมและรายเรื่อง อยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรื่องที่เป็นปัญหามาก 3 อันดับแรกได้แก่ ครูไม่ได้รับการสนใจในการทำผลงาน ความรู้เรื่องการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบ และความรู้เรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านครูปฏิบัติการสอน อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นเรื่อง ความรู้เรื่องการจัดทำแผนการสอน ความรู้เรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอน การเข้าร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของโรงเรียนมีปัญหามาก อยู่ในระดับ "น้อย"

4) โรงเรียนมัธยมศึกษา มีปัญหาด้านงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ โดยภาพรวม และรายเรื่องอยู่ในระดับ "ปานกลาง" เรื่องที่เป็นปัญหา 3 อันดับแรกได้แก่ การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การจัดหางบประมาณพิเศษ เพื่อให้รางวัลกับครูที่มีผลงานวิชาการดีเด่น และการจัดหางบประมาณพิเศษให้ครูได้พัฒนางานในหน้าที่

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนมีปัญหาด้านงบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์อยู่ในระดับ "ปานกลาง" ยกเว้นเรื่อง การจัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และการจัดสรรงบประมาณให้ครูผลิตสื่อการสอนไม่เพียงพอ ผู้บริหารเห็นว่ายังมีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย"

5.3.3 ความต้องการในการบริหารงานวิชาการ

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ทั้งผู้บริหารและครูต้องการให้ผู้บริหาร ครูปฏิบัติ การสอน และให้การสนับสนุนในการบริหารงานวิชาการชุมชน อยู่ในระดับ "มาก"

2) โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำทางวิชาการ มีนโยบาย และแนวปฏิบัติทางด้านวิชาการอย่างชัดเจน และดูแลกำกับการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าโรงเรียนต้องการให้ผู้ บริหารโรงเรียน บริหารงานวิชาการในระดับ "มาก" ทุกเรื่อง ยกเว้นการเป็นผู้นำทางวิชาการ การมีนโยบายและแนวปฏิบัติทางด้านวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารเห็นว่ามีความต้องการ อยู่ ในระดับ "มากที่สุด"

3) โรงเรียนมัธยมศึกษา ต้องการให้ครูปฏิบัติการสอนรับการจัดงบประมาณเกี่ยวกับการ เรียนการสอนเป็นพิเศษ เจ้าหน้าที่ธุรการ การเงิน พัสดุ ควรแยกออกจากครูผู้สอน และ โรงเรียนมีครูภักดีด้านโสตศึกษาตามเกณฑ์ที่กรมกำหนด อยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก

เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง ผู้บริหารต้องการให้ได้รับงบประมาณเกี่ยวกับการเรียนการสอนเป็นพิเศษ ผู้บริหารเห็นว่าต้องจัดให้อยู่ในระดับ "มากที่สุด" ส่วนการมีห้องเรียนจริยธรรม ครูมีความเห็นว่ามีความต้องการอยู่ในระดับ "ปานกลาง"

4) โรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งผู้บริหารและครูมีความต้องการให้ชุมชนสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ "มาก" 3 อันดับแรก ได้แก่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนและจัดตั้งสมาคมครู - ผู้ปกครอง เพื่อพัฒนากิจการของโรงเรียน

5.3.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ

1) ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ เรียงตามลำดับสำคัญ ดังนี้

- (1) ผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิชาการ
- (2) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ
- (3) ครูสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน
- (4) การบริหารงานวิชาการในรูปคณะกรรมการ
- (5) การมีนโยบายและกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการชัดเจน

2) ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการ เรียงตามลำดับดังนี้

- (1) การมีนโยบายและกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการชัดเจน
- (2) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ
- (3) ผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิชาการ
- (4) การบริหารงานวิชาการในรูปคณะกรรมการ
- (5) ครูมีความรับผิดชอบต่อผลการเรียนของนักเรียน

- 3) ครูมีความเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการเรียงตามลำดับดังนี้
 - (1) ผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิชาการ
 - (2) ครูสนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน
 - (3) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ
 - (4) การบริหารงานวิชาการในรูปคณะกรรมการ
 - (5) มีการวางแผนงานวิชาการ โดยครูมีส่วนร่วม

5.4 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังนี้

- 1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีอายุระหว่าง 31-40 ปี ซึ่งถือว่าเป็นปฏิกูชนที่มีความรู้ ความสามารถ และอยู่ในวัยของการทำงาน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตเทศบาล หรือในเมือง ข้าราชการสังกัดกระทรวงอื่น ๆ เมื่อย้ายมาก็ให้แม่บ้านย้ายตามมาสอนโรงเรียนในเมือง แต่เมื่อพิจารณาตามอายุช่วง 31-40 ปี ประกอบกับมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 15 ปี ซึ่งคนกลุ่มนี้ถ้าได้รับการอบรมหรือพัฒนาเพิ่มเติมก็จะเป็นบุคลากรที่ทำประโยชน์ให้สถานศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับ สุริยง วงษ์บุตร (2537) และสมเดช สิงห์เสนา (2536) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า บุคลากรในวัยนี้ถ้าได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ก็จะสามารถใช้ความรู้และประสบการณ์ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และมีความคิดสร้างสรรค์อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน การศึกษาของชาติก็จะเจริญก้าวหน้า เกี่ยวกับอายุราชการบุคลากรส่วนใหญ่อายุราชการมากกว่า 15 ปี ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีการก่อตั้งมานาน บางโรงเรียนมีอายุ 50 ถึง 60 ปีก็มี เพราะฉะนั้นก็เป็นธรรมดาที่บุคลากรย่อมมีอายุราชการมาก คนที่มีประสบการณ์ในการสอนย่อมทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

- 2) สภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

- (1) ด้านการวางแผนวิชาการ ผู้บริหาร และครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่าทั้งผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของการวางแผนงานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับ

ความเห็นของอุทัย บุญประเสริฐ (2532) ที่ว่า วิทยาการทางด้านการบริหารในโลกปัจจุบัน และระบบแบบใหม่ ๆ ในโลกของงานที่ก้าวเข้ามามีบทบาทในการทำงานในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ได้สะท้อนให้เห็นว่าการวางแผนกลายเป็นสิ่งจำเป็น และต้องปฏิบัติจัดทำ ถ้าต้องการให้การบริหารงานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพสูง และ กนก จันทรจักร (2533) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนของการคิดก่อนลงมือทำ เป็นเครื่องช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักการ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เรื่องการวางแผนงานวิชาการที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแผนงานวิชาการ แสดงว่าทั้งผู้บริหาร และครูเห็นความสำคัญของการวางแผนและต้องมีการปฏิบัติตามแผน ซึ่งสอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2535) ที่กล่าวว่า โครงการแม้จะได้รับการเขียนขึ้นอย่างละเอียดชัดเจน หรือพิเศษสุดเพียงใด หากขาดบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานแล้ว โครงการนั้นย่อมไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ และเรื่องที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ครูมีส่วนร่วมในการทำแผนงานวิชาการ การที่ครูมีส่วนร่วมทำน้อยอาจเป็นเพราะกิจกรรมบางอย่าง โรงเรียนต้องจัดทำ ตามนโยบายของกรม ของจังหวัด จึงมอบหมายเฉพาะบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำไปจัดทำเท่านั้น และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนหนึ่งกล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้ฝ่ายแผนงานโรงเรียนจัดทำ โดยไม่ได้ปรึกษาครูส่วนใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ เต็มนิทัศน์ (2528) พบว่าปัญหาในการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง ในการทำแผนงานวิชาการ ขาดการประสานงานและประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ การวางแผนงานวิชาการจะเกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพก็ต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และติดตามประเมินผลว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การวางแผนงานวิชาการจึงจะเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

(2) ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก นั้นอาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการแบ่งงานออกเป็นสัดส่วนและมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบรับผิดชอบไปดำเนินการ โดยมีผู้ช่วยฝ่ายต่าง ๆ คอยกำกับดูแลรับผิดชอบ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการสอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญญู สาร (2523) ที่กล่าวว่า หน้าที่หลักของสถาบันการศึกษา คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ นอกจาก

นี้ยังพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการพัฒนางานวิชาการเป็นอย่างมาก ได้เน้น การกำกับดูแล ติดตาม การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาระบบการนิเทศภายใน การส่งเสริมกิจกรรมทางการเรียน และการอบรมจริยธรรมให้แก่ข้าราชการครูตามโครงการระฆังชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คำสิงห์ ฉิมพลี (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 พบว่าระดับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวมอยู่ในระดับ มาก

เรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมและกำกับดูแลให้ครูทำแผนการสอนและบันทึกการสอนทั้งนี้ขึ้น เพราะทั้งผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนเห็นความสำคัญของแผนการสอนว่าเป็นการวางแผนล่วงหน้ากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา สอดคล้องกับความเห็นของ กนก จันทร์ขจร (2532) ที่กล่าวว่า แผนการสอน เป็นเอกสาร การบริหารหลักสูตรที่สำคัญของครูผู้สอน เพราะในแผนการสอนรายวิชาจะมีการกำหนดเวลาเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชาที่เรียน กิจกรรมการสอน สื่อการสอน และการประเมินผล ซึ่งถือว่าแผนการสอนเป็นเครื่องมือของครู ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนให้ความสำคัญต่ำสุดคือ การจัดครูเข้าสอนแทน โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถและความถนัดของครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีวิชาเรียนที่หลากหลาย ถึงแม้จะมีครูจำนวนมากก็จริง แต่บางวิชาก็เป็นเรื่องเฉพาะที่ต้องให้ผู้ที่เรียนมาทางนั้น ๆ สอนจึงจะเกิดประสิทธิผล เช่น ทางวิทยาศาสตร์ วิชาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา เป็นต้น เป็นวิชาเฉพาะทางต้องอาศัยผู้ที่ศึกษามาทางด้านนั้น ๆ สอนจึงจะได้ผลดี แต่จำนวนครูทางด้านนี้มีจำนวนน้อย เมื่อป่วย ลา การสอนแทนบางครั้งก็ไม่มีครูที่จะสอนได้ จำต้องอาศัยครูในหมวดเดียวกันช่วยดูแลไปก่อน ในทำนองเดียวกันวิชาอื่นต่าง ๆ เช่น ช่างไม้ ช่างยนต์ หรือทางดนตรีไทย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ เป็นต้น วิชาเหล่านี้จะมีครูเพียงวิชาละคน ถ้าครูเหล่านี้ ป่วย หรือลา หมวดวิชาที่จำเป็นต้องอาศัยครูที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ ด้านนั้นไปสอนแทนก่อน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทั้งผู้บริหารและครูเห็นว่าเรื่องนี้ยังมีการปฏิบัติที่ต่ำอยู่มาก วิธีการแก้ไขต้องอาศัยการสร้างสื่อการสอนเอาไว้แทนครูในบางเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี พงศ์ศาสตร์ (2532) ที่ว่าสื่อการสอน คือ ใช้วัสดุ อุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการสอนเข้าช่วยการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

ด้านการบริหารวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ยกเว้นในเรื่อง โรงเรียนได้จัดประชุม ผูกอบรมให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ผู้บริหารมีความเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก ส่วนครูเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง สำหรับในประเด็นนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในเรื่องการจัดประชุมผูกอบรมให้ครูเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร โรงเรียนจะจัดให้ปีละ 1-2 ครั้ง ก็เพียงพอ แต่ครูนั้นต้องการให้จัดเป็นกลุ่มย่อย ๆ และมีการปฏิบัติจริงด้วย ส่วนเรื่องการจัดสอน แทนนั้นผู้บริหารเห็นว่า การจัดครูสอนแทนถ้าเป็นครูในหมวดเดียวกันก็ถือว่าสอนแทนกันได้ แต่ครูเห็นว่าต้องเป็นครูในวิชาเดียวกัน เช่น ครูภาษาไทย ม.1 ซัดก็น่าจะจัดครูภาษาไทย ม.1 แทน จึงจะสามารถสอนแทนกันได้โดยไม่มีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2532) ที่ต้องการให้โรงเรียนใช้ทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับดัชนี พงศ์ศาสตร์ (2532) โรงเรียนจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนทุกภาคเรียนให้เตรียมความพร้อม การบริหารงานวิชาการเมื่อผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกันเป็น ส่วนใหญ่ก็จะทำให้การพัฒนางาน วิชาการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง อาจมีสาเหตุจากมีงานหลายเรื่องเป็นงานสำคัญ และยังไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่องนั้น ๆ มากพอ เช่น การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน ถ้าพิจารณาผู้ที่จะเป็นวิทยากรในการนิเทศ โรงเรียนก็มีน้อยมาก บางโรงเรียนก็ไม่มีบุคลากรด้านการนิเทศ หากจะเชิญวิทยากรภายนอกก็มีข้อจำกัดเรื่องเวลา และงบประมาณ สอดคล้องกับ เหนือศักดิ์ เรือนใจมั่น (2518) ที่วิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ขาดการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากร และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ พรหมมา (2528) พบว่า ปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตพื้นที่ยากจนหนาแน่น จังหวัด อุบลราชธานี พบว่า โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรทำหน้าที่เฉพาะอย่างที่โรงเรียนต้องการ ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรมีแผนงานร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาให้จัดอบรมสัมมนาในเรื่องที่โรงเรียนขาด โดยมีแผนงานและงบประมาณรองรับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายเรื่องพบว่า เรื่องที่ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนให้ความสำคัญสูงสุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูเข้ารับการศึกษาต่อ เพิ่มพูนความรู้ สอดคล้องกับ กนก จันทรชจร (2532) ที่ว่า จัดระบบพัฒนาครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมความก้าวหน้า โดยจัดให้คณะครูไปศึกษาดูงาน

เข้าร่วมประชุมสัมมนา ไปศึกษาต่อ และเรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญที่สุดคือเรื่องโรงเรียนได้กระตุ้นให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าการที่โรงเรียนมีการปฏิบัติในเรื่องนี้น้อย สาเหตุเพราะไม่ทราบวิธีการวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) และขาดวิทยากรที่จะให้ความรู้ในเรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ พรหมมา (2528) พบว่าโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในบางสาขา ไม่มีผู้ชำนาญการเฉพาะด้าน วิธีแก้ไขในเรื่องนี้คือ ให้มีการรวมกลุ่มทางวิชาการเพื่อช่วยเหลือกันทางวิชาการในระดับกลุ่ม เพราะในกลุ่มจะมีอาจารย์ที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่องนั้นและสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2532) ที่ต้องการให้โรงเรียนใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด

เมื่อพิจารณารายเรื่องพบว่า ทั้งผู้บริหารและครูเห็นสอดคล้องกันเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการเชิญบุคคลภายนอกเป็นวิทยากร เรื่องการนำผลการวิจัยมาใช้เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการเรียนการสอน ในความเห็นของผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถามบางคนให้ความเห็นว่า คอมพิวเตอร์ในโรงเรียนมีเฉพาะที่ศูนย์คอมพิวเตอร์เท่านั้น ส่วนตามหมวดและฝ่ายไม่มีเลย และขาดผู้ชำนาญการให้การแนะนำอย่างใกล้ชิดกรอบกับโปรแกรมสำเร็จรูปต้องขอซื้อลิขสิทธิ์ จึงทำให้การใช้ไม่สะดวก การพัฒนางานด้านนี้จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมจากผู้บริหารอย่างจริงจังและมีงบประมาณรองรับแผนงานในด้านนี้ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของทองขาว โคตรโยธา (2521) ที่วิจัยพบว่า โรงเรียนขาดแคลนผู้รับผิดชอบงาน มีความสามารถไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน

(4) ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับโรงเรียน หน้าที่หลักของโรงเรียนในงานวิชาการก็คือ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ และปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของ กรมสามัญศึกษา (2532) สอดคล้องกับ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523) ได้กล่าวว่างานวิชาการในโรงเรียนเป็นการสร้างพื้นฐานความรู้ให้นักเรียน งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา เช่นเดียวกับ กิติมา ปรีดีติลล (2532) กล่าวว่า งานวิชาการอยู่ที่การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม อบรมให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศไทย

ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญสูงสุดคือ เรื่อง การมอบหมายงานสอนให้ครูโรงเรียนโดยคำนึงถึงวิชาเอก และความถนัดของครูเป็นสำคัญ การที่ครูได้สอนตรงตามวิชาเอก ตามความถนัดนั้น จะทำให้เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จะมีครูมากพอและได้สอนตรงตามวิชาเอกด้วย ถึงแม้ครูบางคนบางครั้งจบวิชาเอกหนึ่งแต่ต่อมาประสบผลสำเร็จในอีกวิชาหนึ่ง โรงเรียนก็พิจารณาให้ได้สอนตามความถนัด เพราะมีความเชื่อตรงกันว่า ถ้าคนได้ทำในสิ่งที่ชอบและถนัด ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ส่วนเรื่องที่คุณบริหารและครูให้ความสำคัญต่ำสุดคือเรื่อง ครูมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนของโรงเรียน การที่จะให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนในลักษณะร่วมประชุมปรึกษาหารือให้ความเห็น ในทางปฏิบัตินั้นคงเป็นไปได้ยาก เพราะลักษณะการจัดตารางสอนนั้นจะใช้คนเป็นจำนวนมากไม่ได้ แต่จะใช้ในรูปของคณะกรรมการจัดตารางสอนเพียง 3-5 คน สอดคล้องกับ ชนะชนิษฐ์ สุรมิตรไมตรี (2529) ที่วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาพบว่า การจัดตารางสอนบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดความร่วมมือ

ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกันเกือบทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่อง การให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดตารางสอน และมอบหมายให้ครูได้สอนตรงตามวิชาเอกและความถนัด ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูปฏิบัติการสอนบางคนอาจยังไม่เข้าใจถึงรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และความต้องการของชุมชน ข้อจำกัดในการบริหารบางประการ บางครั้งต้องให้ครูสอนตรงตามวิชาโทมากกว่าวิชาเอก ทั้งนี้ก็เพื่อให้โรงเรียนได้เปิดวิชาเลือกเสรีได้หลากหลาย สอดคล้องกับ ดุษฎี พงศ์ศาสตร์ (2535) ที่ว่าโรงเรียนต้องเปิดวิชาเลือกให้หลากหลาย ให้สนองความต้องการของผู้เรียน

(5) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวัดผล และประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแล และติดตามการวัดผลให้เป็นไปตามระเบียบการวัดผลของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยการประเมินการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษา (กรมวิชาการ, 2530) สอดคล้องกับงานวิชาการของ ประสิทธิ์ คันชอทอง (2536) ได้วิจัยทัศนคติของผู้บริหารวิชาการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครสวรรค์

พบว่า โรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์มีการปฏิบัติงานด้านวัดผลและประเมินผลการเรียน และงานทะเบียนนักเรียนอยู่ในระดับ มาก

เรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่เรื่อง การประเมินผลการเรียนการสอน โดยยึดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ในหลักสูตร ในทัศนะของผู้วิจัย การเรียนการสอนต้องผ่านกระบวนการต่าง ๆ ตั้งแต่ หลักสูตรซึ่งเป็นแม่บท ต้องวิเคราะห์ให้รู้ถึงความต้องการของหลักสูตร จนได้จุดประสงค์รายวิชาที่ครูใช้สอนในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ดุษฎี พงศ์ศาสตร์ (2532) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องสนใจหลักสูตรจะทำให้ผลการเรียนมีจุดหมายที่แน่นอน ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่าย ต้องศึกษาหลักสูตรให้ละเอียดถี่ถ้วน กระจำงัดทุกแง่มุมมองสามารถวางเป็นแนวปฏิบัติได้ เรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่ำสุดคือเรื่อง ครูสามารถสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบได้ถูกต้องตามหลักการ ทั้งนี้เป็นเพราะครูเห็นว่าการวิเคราะห์ข้อสอบเรื่องที่ยุ่งยาก มีขั้นตอนมาก ผู้วิจัยเห็นว่าถ้ามีการนำเอาคอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมสำเร็จรูปมาช่วย จะทำให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อสอบได้เป็นอย่างดี มีข้อสอบมาตรฐานครบทุกรายวิชา ทำให้การศึกษามีคุณภาพ มีความเชื่อถือมากขึ้น สอดคล้องกับ กนก จันทรชจร (2533) พบว่า ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการต้องดูแลการวัดผล และการประเมินผล ให้เป็นไปตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลให้มีการสร้างและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลการเรียน

(6) ด้านการประเมินผลงานวิชาการ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก การที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญในด้านการประเมินผลงานวิชาการอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการประเมินผลงานวิชาการ เป็นการประเมินผลงานในภาพรวมแล้วนำข้อมูลไปปรับปรุงงานในปีต่อไปก็จะเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ ประชุม รอดประเสริฐ (2535) ที่กล่าวว่า การประเมินงานเป็นกิจและหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหาร และต้องมีทีมงานจึงจะดำเนินให้สำเร็จลุล่วงลงได้ การประเมินงานที่บุคคลหลายฝ่ายในหน่วยงาน จะต้องร่วมกันดำเนินงาน และทุกคนจะต้องรับรู้ ซึ่งจะทำให้การประเมินงานเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และผลของการประเมินจะสามารถนำไปใช้แก้ไขหรือปรับปรุงแผนงานของหน่วยงานได้อย่างแท้จริง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุกใจ ไสสุก (2522) พบว่าการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ขาดการประเมินผลงานทางวิชาการในแต่ละปี และ ไม่มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงงาน

ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนให้ความสำคัญสูงสุดคือเรื่อง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันมีสื่อสารมวลชนหลากหลาย และมีสถานที่ครูสามารถแสดงผลงานมากมาย ตลอดจนหน่วยงานส่งเสริมให้ครูได้ทำผลงานและมีการประกาศเกียรติคุณให้ด้วย

ส่วนงานที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่ำสุดคือเรื่อง การนำผลการประเมินเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ผลการประเมินส่วนมากจะประเมินตอนใกล้สิ้นปีการศึกษา เมื่อประเมินเสร็จก็ใกล้ปิดเทอม ทำให้ครูในโรงเรียนไม่สนใจเท่าที่ควร และการเผยแพร่หรือไม่เผยแพร่ก็ไม่ มีผลอะไรต่อการบริหารงานในโรงเรียน ดังนั้นกรมสามัญศึกษา หรือ สมัยศึกษาจังหวัด ควรจะกำหนดให้โรงเรียนรายงานการประเมินผลงานประจำปีให้สามัญศึกษาจังหวัดและกรมสามัญศึกษาทราบด้วย

3) โรงเรียนมัธยมศึกษามีปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ ปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จะมีครูมาก และในบางโรงเรียนก็มีครูเกินเกณฑ์จะต้องแบ่งวิชากันสอน เป็นธรรมดาเมื่อมีคนมากและมีงานน้อย ปัญหาย่อมเกิดแน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ นิพนธ์ กินาวงศ์ (2523) ซึ่งกล่าวไว้ว่า หน้าที่การบริหารของผู้บริหาร สามารถจำแนกหน้าที่ได้เหมาะสมกับคน การวางแผนการจัดคนเข้าทำงาน ซึ่งจัดได้เหมาะสม ปัญหาต่าง ๆ ก็จะลดน้อยไป

เมื่อพิจารณาจำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอน มีความเห็นสอดคล้องกัน คือเรื่อง งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ เป็นเพราะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ มีนักเรียนมากสามารถเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้มาก นอกจากนี้ยังมีสมาคมครู ผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนอีก ทำให้งบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียน และครู มีความเห็นขัดแย้งกันคือ ผู้บริหารจะมองปัญหาในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอยู่ในระดับ น้อย งานทุกอย่างดำเนินไปได้ด้วยดี ส่วนครูยังเห็นว่า มีบางเรื่อง เช่น ความรู้ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารต้องให้ความสนใจในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมพวง คณาพรประเสริฐ (2522) ได้ทำการวิจัยเรื่อง งานบริหารการ ศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 พบว่า ผู้บริหารให้ความสนใจงานวิชาการ น้อย

4) โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความต้องการในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับ มาก ผู้วิจัยเห็นว่า การที่โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความต้องการอยู่ในระดับ มาก เป็นเพราะทั้งผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน มีความกระตือรือร้น มีความปรารถนาที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและเป็นที่ศรัทธาของผู้ปกครองนักเรียน เพราะโดยปกติโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอนมากอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่พอใจในทัศนะของผู้บริหาร และครูปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Abraham Maslow (อ้างถึงใน ประพันธ์ สุริหาร, 2533) ที่กล่าวว่า คนเราทุกคนมีความต้องการ และความต้องการนั้นจะไม่มีที่สิ้นสุด

เรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญสูงสุดคือเรื่อง ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการจัดงบประมาณ การจัดการเรียนการสอนเป็นพิเศษ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารจะเป็นตัวจักรใหญ่ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ถ้าผู้บริหารให้ความสนใจในเรื่องใดมากเป็นพิเศษ เรื่องนั้นก็จะได้รับการตอบสนองด้วยดี จนมีคำกล่าวว่า ถ้าผู้บริหารสนใจกีฬา โรงเรียนนั้นก็กีฬาดี ถ้าผู้บริหารชอบเกษตร โรงเรียนนั้นเกษตรก็ดี ซึ่งมีความจริงอยู่มาก และถ้าผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ และจัดงบประมาณสนับสนุนการเรียนการสอนเป็นพิเศษ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกชัย กิสุขพันธ์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บัณฑิตภายในโรงเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริหาร และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหารและมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการใน ระดับ มาก ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่ำสุดคือ เรื่องห้องจริยธรรม เพราะ โรงเรียนส่วนมากจะอยู่ใกล้วัดอยู่แล้ว และเรื่องการอบรมจริยธรรมสมควรให้นักเรียนได้ฝึกจากสถานที่จริง คือวัด และก็มีพระเป็นครูสอนเรื่องนี้ได้ จะเกิดประโยชน์มากเพราะจะเป็นโอกาสที่ครูและนักเรียนได้เข้าวัดฟังธรรมร่วมกัน ซึ่งก็จะช่วยลดปัญหาของสังคมได้ส่วนหนึ่ง ประเด็นนี้สอดคล้องกับ นุทธาสภิกขุ (2528) ที่กล่าวว่าการชักชวนให้คนหันมาสนใจปฏิบัติธรรมกันมากขึ้น ก็จะสามารถช่วยแก้ไขความสับสน และปัญหาต่าง ๆ ของสังคมปัจจุบันได้ในที่สุด

4) ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนให้ความสำคัญ 5 อันดับแรก คือ เรื่องการเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิชาการ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ ครุสนใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการในรูปคณะกรรมการ การมีนโยบายและการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการที่ชัดเจน เรื่องผู้บริหารเห็นความสำคัญและสนับสนุนงานวิชาการ ทั้งผู้บริหารและครูเห็นว่าเรื่องที่มีความสำคัญอันดับแรก ในทัศนะของผู้วิจัยคือว่า ผู้บริหารจะเป็นผู้นำในทุกเรื่อง ถ้าผู้บริหารสนใจเรื่องใดมาก งานด้านนั้นก็จะประสบผลสำเร็จไปด้วยดี แต่งานวิชาการเป็นงานพัฒนาคนทั้งคน ซึ่งจะเห็นผลช้า ไม่เหมือนงานธุรการ งานอาคารสถานที่ ที่เห็นผลงานเป็นรูปธรรม งานเหล่านี้จะเห็นผลงานได้ไว ผู้บริหารจากผลการวิจัยส่วนใหญ่สนใจงานด้านอื่นมากกว่า งานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐ คงเมือง (2521) เพ็ญศักดิ์ เรือนใจมัน (2518) จิระ ลิทธิ (2520) สมหวัง คณาธาราประเสริฐ (2522) และประสิทธิ์ คันชอทอง (2536) ซึ่งวิจัยพบว่า ผู้บริหารจะสนใจงานวิชาการ อยู่ในอันดับท้าย ๆ รองจากงานธุรการ อาคารสถานที่ งานบริหารบุคคลและงานบริการ

การบริหารงานวิชาการในรูปคณะกรรมการเพื่อรับฟังความคิดเห็นของครูอาจารย์ ก่อนจะกำหนดนโยบาย จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดทำกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ รอดภัย (2525) ทองขาว โคตรโยธา (2525) และสุจิตใจ ไสสุก (2522) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย และขาดการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน ทำให้ครูขาดความจริงใจในการที่จะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กนก จันทรชจร (2533) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายวิชาการไว้ว่า เป็นกรรมการปรึกษาลักษณะการวางแผนงานวิชาการ การกำหนดนโยบาย การจัดทำแผน และโครงการในแผนปฏิบัติการ จัดทำปฏิทิน ปฏิบัติการของโรงเรียน และเป็นที่ปรึกษาของผู้อำนวยการ ในการบริหารงานวิชาการ ส่วนเรื่อง que ผู้บริหารและครูปฏิบัติการสอนให้ความสำคัญไว้ในลำดับสุดท้ายคือ เรื่อง โรงเรียนจัดโครงการช่วยเหลือและส่งเสริมนักเรียน ในเรื่องนี้ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า เพราะในยุคโลกาวัตร์ ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ สามารถรับรู้ได้ง่ายและมากขึ้น ตลอดจนสถานศึกษาต่าง ๆ ได้จัดบริการในด้านนี้ไว้

มากแล้ว โดยเฉพาะเรื่องทุนการศึกษา ปัจจุบันนี้โรงเรียนส่วนมาก เข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ทำให้ได้รับการช่วยเหลือเรื่องค่าเล่าเรียน และหนังสือประกอบการเรียน นอกจากรยังมีส่วนครู-ผู้ปกครองคอยช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาเป็นประจำอยู่แล้ว

5.5 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะสำหรับสามัญศึกษาจังหวัด

- (1) สมัยศึกษาจังหวัด ตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเป็นประจำทุกปี และนำผลการประเมินเผยแพร่ให้ทุกโรงเรียนทราบ
- (2) สมัยศึกษาจังหวัด ควรตั้งคณะกรรมการศึกษาหาแนวทางปรับเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโรงเรียน และเกณฑ์การให้โรงเรียนพระราชทาน เป็นเกณฑ์เดียวกัน
- (3) สมัยศึกษาจังหวัด ควรตั้งคณะกรรมการศึกษาสำรวจหาสาเหตุ สำหรับโรงเรียนที่ไม่ผ่านตามเกณฑ์ประเมินงาน และหาทางช่วยเหลือ
- (4) สมัยศึกษาจังหวัด ควรจัดตั้งงบประมาณ หมวดค่าจ้างชั่วคราว สำหรับจ้างเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีดในโรงเรียนประจำฝ่ายต่าง ๆ
- (5) สมัยศึกษาจังหวัด ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถจ้างบริษัทเอกชน ให้รับเหมางานบางอย่าง เช่น การดูแลความสะอาด

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา

- (1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ มีนโยบายในการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน
- (2) การจัดทำแผนงานวิชาการ และโครงการโดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วม
- (3) การบริหารงานวิชาการควรสนับสนุนให้มีการบริหารงานในรูปคณะกรรมการ
- (4) โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูอาจารย์ผลิตสื่อการสอน และมีนาสื่อไปใช้จริง และมีการจัดอบรมการใช้สื่อ การดูแลรักษาตลอดจนจัดงบประมาณสำหรับงานนี้ไว้โดยเฉพาะ

(5) โรงเรียนควรจัดทำโครงการพัฒนาครูทางด้านวิชาการร่วมกับสถาบันอุดมศึกษา เช่นการเปิดอบรมเข้มสำหรับข้าราชการครูที่มี อายุราชการ ทุก ๆ 5 ปี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์

(6) โรงเรียนควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับงานทะเบียนวัดผล การเงิน ธุรการ พัสดุ พยาบาล บรรณารักษ์

(7) โรงเรียนควรสนับสนุนให้นำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการวิเคราะห์ข้อสอบ และจัดเก็บข้อสอบ และสนับสนุนให้มีการอบรมใช้คอมพิวเตอร์สำหรับครูอย่างทั่วถึง

(8) โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินผลงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ และให้มีการรายงานต่อสภามัธยมศึกษาจังหวัด

(9) โรงเรียนควรมีเกณฑ์ในการประเมินการปฏิบัติงานทั้งฝ่ายบริหารและครู และมีมาตรการสำหรับผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ด้วย

(10) โรงเรียนควรมีการประกาศเกียรติคุณสำหรับโรงเรียนที่มีผลการประเมินผ่านเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

3) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

(1) ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามขนาดของโรงเรียน

(2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา